

מסורת הש"ס

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כח.

עין משפט גר מצוה

אפי' כל שהוא שיער נמי מעכב שלא עבר על שבועתו ורואי לשאלה: **מינו דמהניא שלא בו**. יראה כי אכליה לכית קמא עדיין כל זמנים שבה אסורין עליו ומהניא להו שאלה וכוין דנשאל וקיי"ל חסס עוקר נדר מעיקרו ואשתמחא דלא הויל שם שבועה כלא הלך כית קמא אשתמחא דלא באיטורא אכליה: **ואמר קר נשאל על הראשונה**. אלתא אפי' דלאלא לה כולה נשאל עליה: **שלא גלה**. פתח האל מועד את ראש נורו דכתיב(ד): **דר' אליעזר**. במסכת מירות (דף סג.): **תגלהם היתה ערבא**. לשמות יין וליטומא למתים הלך הו שיעור: **א"ר אשי נזירות קא רמיס בו**. לעולם משעבר על שבועתו לא חויל לשאלה ולא מהניא לה שאלה. ודקשיא לך נזירות לאו קושיתא היא: **מי גרס לגטייה שלא פהול**. כלומר מי גרס לך לומר שהייתם המניח לא לשניה נמנו אלא לראשונה דמימא אולא לה ראשונה ותקשי לך בראשונה בלתי גרסתי לך שטרמי ואינה. והכי גלה החסס לך שטרמי על זה הטרע ונקר את הראשונה מעיקרה ונמלא מנין המני של שניה נמנה וטולה ראשונה אכתי הוה קיימא כשנשאל. **אבל ככר שנשבע עליה** ואלה על כרתי עבר לה שבועתו ושוב אין לה שאלה: **ה"ג אימיר אמר אפי' אכלו כולה נשאל עליה דאי בשוגג מחוסר קרבן ואי במזיד מחוסר מלקות אכל כפתורו על העמוד לא כדשמואל דאמר שמואל** י"ד כפתורו על העמוד ור"ן **מ"ב פטור יולא היא התם ר"ן הכא לא ר"ן אמר רבא ישבועה שלא אוכל ככר זו והשניה במזיד פטור ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב השהיה בשוגג פטור שתיהן**

הגהות ה"ח

(א) חוס' ר"ה אמר בו וספי שיטה זו יש לפסח כל הניזונות

גליון הש"ס

גם אמר רבא שבועה שלא אוכל ככר זו. ע"ן תשואה מהרש"ם חלק י"ד סי' רמא:

הוא אפ"ל כל שהוא שיעור נמי מעכב שלא עבר על שבועתו ורואי לשאלה: מינו דמהניא שלא בו. יראה כי אכליה לכית קמא עדיין כל זמנים שבה אסורין עליו ומהניא להו שאלה וכוין דנשאל וקיי"ל חסס עוקר נדר מעיקרו ואשתמחא דלא הויל שם שבועה כלא הלך כית קמא אשתמחא דלא באיטורא אכליה: ואמר קר נשאל על הראשונה. אלתא אפי' דלאלא לה כולה נשאל עליה: שלא גלה. פתח האל מועד את ראש נורו דכתיב(ד): דר' אליעזר. במסכת מירות (דף סג.): תגלהם היתה ערבא. לשמות יין וליטומא למתים הלך הו שיעור: א"ר אשי נזירות קא רמיס בו. לעולם משעבר על שבועתו לא חויל לשאלה ולא מהניא לה שאלה. ודקשיא לך נזירות לאו קושיתא היא: מי גרס לגטייה שלא פהול. כלומר מי גרס לך לומר שהייתם המניח לא לשניה נמנו אלא לראשונה דמימא אולא לה ראשונה ותקשי לך בראשונה בלתי גרסתי לך שטרמי ואינה. והכי גלה החסס לך שטרמי על זה הטרע ונקר את הראשונה מעיקרה ונמלא מנין המני של שניה נמנה וטולה ראשונה אכתי הוה קיימא כשנשאל. אבל ככר שנשבע עליה ואלה על כרתי עבר לה שבועתו ושוב אין לה שאלה: ה"ג אימיר אמר אפי' אכלו כולה נשאל עליה דאי בשוגג מחוסר קרבן ואי במזיד מחוסר מלקות אכל כפתורו על העמוד לא כדשמואל דאמר שמואל י"ד כפתורו על העמוד ור"ן מ"ב פטור יולא היא התם ר"ן הכא לא ר"ן אמר רבא ישבועה שלא אוכל ככר זו והשניה במזיד פטור ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב השהיה בשוגג פטור שתיהן

אמר רבא שבועה שלא אוכל ככר זו. מה שפירס בקונטרס אין שבועה חלה אלא בשעת מעשה הראשון הלכך היתה שעתא שעת שבועה היא ואם נזאתה שעה וזכר את שבועתו קרינא ניה האדם שבועה וחלה עליה שבועה להתחייב קרבן על שגוג ב"ן שאלת התנאי ראשון בין שאלת האיסור ראשון ובלבד שמהא שגגה באכילת האיסור זה הפי' מגומגם דבאכילת האיסור ראשון לא משתמח מיז קרבן דאי אכלו בשוגג לא קרינא ניה האדם שבועה ולא חלה עליו שבועה וזו אכלו כמזיד הא בעינן שגגה באכילת האיסור לפירוש הקונטרס ואי אפשר לישבו אלא בדוחק דמשתמח לה כגון ששעה שאוכל האיסור ראשון לא שכן שבועתו וזו האדם שבועה אכל בשוגג הוה שאינו יודע שזה הככר שנשבע עליו ואפי' שמתחלה לאוכלו שגגה הואיל וברכיו לא היה אוכלו לפי שמתחלה לאכלו של תנאי או כשום ענין שזריך לאוכלו כגון שנשבע לאוכלו או שמתקן עליו וכל זה דוחק ומה שפי' נמי כסמון גבי אכל את ראשון בו היא דנקט את אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי עבד איפקא לא חיללא דודאי חיללא ומתחייב למפרע אינו ר"ל איפקא מצבא דקאי נה דהיינו שאלת איסור חתלה בשוגג ממש ששכח שבועתו דאי"כ לא חיללא כלל דלא הוה האדם שבועה ולא צעו נמי למימר שאלת איסור כמזיד לגמרי חתלה דאין כאן שגגה בשעת אכילת האיסור ואין י"ל כלל שהיה הקונטרס ר"ל דמתחייב למפרע מלקות דאין ככר שמתחייב מלקות כיון שאפי"כ אכל התנאי בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן בשאלת איסור חתלה כמזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפירשית שאלת איסור ראשון וזכר את השבועה אכל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מאלתי במוס' רבינו אלמאן שכתב שהסופרים טעו וכך ראו להיות לאו משום דאי עבד איפקא חיללא דודאי לא חיללא שכתבו שזאת אינה חלה ופטור אף אותה אינה חלה וכן כמזיד בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי' בקונט' ניה שאלת איסור ראשון כמזיד שאלת האיסור ראשון ובלבד דוחק לפי הקונטרס דגבי שגגה ע"מאם ודון חכרתה כסמון לר"ן לפרש דמיז לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אתרייהו ונראה לפרש דלא מיפטר משום אדם שבועה אלא על התנאי לחודה כשאוכלו בשוגג בין בתהליך בין בסוף אכל על האיסור לא חיישינן דבשעת אכילת התנאי הוא דחיללא השבועה עליה הלכך בעינן שלא ידע אנוס בה ואומה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונט' והא דקדמא ראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור לאו דוקא נקט הכי דה"ה שניה במזיד חתלה כדפירשית דלא חיללא שבועה עליה כלל כיון שאלת של תנאי בשוגג והא דקדמא נמי ראשונה במזיד ושניה בשוגג מיז לאו דוקא ראשונה במזיד חתלה דה"ה שניה בשוגג חתלה ואפי"כ ראשונה במזיד ובלבד שלא יהא זכור שאלת הראשונה במזיד ככר אכל השניה שים היה זכור אי"כ לאו שב מידעו הוא שהיה במזיד הביא עצמו לירי איסור אי נמי אפי' זכור חשיב שב מידעו הוא דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בר"ש פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אכל באיסוריה מזהר וכפי (א) השיטה זו יש לפרש הסוגיא וכן משמע מחוץ פירוש ר"ח לחילתו הא השיטה תלוי באכילת התנאי אלא דקרי לאיסור ראשונה וגרס איפקא ראשונה בשוגג ושניה במזיד חייב ראשונה במזיד ושניה בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמתחלה חתלה לא אוכלו אס אוכלו זו והא דנקט שתייהן בשוגג לא אינטרין אלא משום דבעי מליטיא שתייהן והא דנקט לבסוף לתנאי חלה ראשונה ור"ת לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלשניה ור"ת מפרש כפי' הקונט' דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילתו השבועה ובין של תנאי ובין של איסור אס אוכלה חתלה בשוגג לא קרינא ניה האדם שבועה אלא שמפרש ר"ת דאותה שאוכל חתלה קרי ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשתא מתי שפיר הא דלר"ך לפרש אכליה לאיסור והדר אכליה לתנאי וכשאלת חתלה במזיד ראשונה בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור ולא הוה שטרמי על הראשונה ור"ך ליהוי ליהוי ליהוי

א ב מ"י סי' מהל' מירות ה"י י:
ג מ"י סי' מהל' שבעות ה"י י:
ד מ"י סי' מהל' י"ד סי' מהל' ה' י:
ה מ"י סי' מהל' סנהדרין הלכות ו:
ו מ"י סי' מהל' שבעות ה"י י:
ז מ"י סי' מהל' טו גירסא חייב ועין כ"מ פ"ג טו טו ש"י י:
ח מ"י סי' מהל' פ"ג טו טו ש"י י:
ט מ"י סי' מהל' גירסא חייב ועין כ"מ פ"ג טו טו ש"י י:
י מ"י סי' מהל' טו טו ש"י י:

רבינו הגנאל

עליה ופירשית אויבי חזמא כשנשבע שלא אוכל ככר זו וזכר רבין ר"ל דכל כות מהנה עבר בשבועתי אמרו מנו בהתנאי שאלה למפרע ליה כות בתרא מהניא נמי לכות קמא לפטרמי למהני: אויבי חזמא כשנשבע שלא אוכלה ולא חייב עד דאכיל לה כולה מיהו א שייך מפתח כות חשבו לאתשולי עליה ואי לא לא: ואקשינן ובי אמ אכלה כולה אינו נשאל עליה והוה גבי נזירות דמנה הראשונה ושלמה והריעו עליה רבין וקמי נשאל על הראשונה חלה השניה בראשונה. והיא בשאלת כפי דביין ולא כפי דביין לא השלימה והתנאי כפי כו' ופירשית רב אשי נזירות קא רמיס עליה שבעתי הו גרס שיהי שלא שאלה במקום הראשונה ולא הראשונה שהיא במקום נזירות כיון ששאלה ומצאת פנינא לשינוי: אימיר אמר אפי' אכלה כולה כיון דמחוסר מעשה נשאל עליה פ"ג פטור. והא שניה דאימיר לעין כפתורו ליתא ולא דמיא לדשמואל דהתם ר"ן ונפטר בדין כפי שאלתו. אבל האי לא ר"ן ועוד להלקותו ריש לו להשאל עד שילקה וקמיימא דאימיר איתא ושמעתא דבתרי ברויה היא לענין מלקות: אמר רבא שבועה שלא אוכל ככר זו אס אוכל זו ולא ראשונה בשוגג והשניה במזיד חייב. ראשונה במזיד ושניה בשוגג פטור.

כס